

VESI- JA YMPÄRISTÖHALLITUKSEN MONISTESARJA

Nr 185S

**ÖVERSIKTSPLAN FÖR GLESBYGDENS
VATTENANSKAFNING I ÖSTRA NYLAND
OCH PÄIJÄT-HÄME. UTLÅTANDEN OCH
ARBETSGRUPPENS BEMÖTANDE SAMT
KOMPLETTERANDE REKOMMENDATIONER**

VATTEN - OCH MILJÖSTYRELSENS
DUPLIKATSERIE

Nr 185S

ÖVERSIKTSPLAN FÖR GLESBYGDENS
VATTENANSKAFNING I ÖSTRA NYLAND
OCH PÄIJÄT-HÄME. UTLÅTANDEN OCH
ARBETSGRUPPENS BEMÖTANDE SAMT
KOMPLETTERANDE REKOMMENDATIONER

Vatten- och miljöstyrelsen
Helsingfors vatten- och miljödistrikt
S:t Michels vatten- och miljödistrikt
Östra Nylands regionplansförbund
Päijät-Häme regionplansförbund

Vatten- och miljöstyrelsen
Helsingfors 1989

Författarna är ansvariga för publikationens innehåll, varför detta ej kan åberopas såsom representerande vatten- och miljöstyrelsens officiella ståndpunkt.

Publikationen kan erhållas från Helsingfors vatten- och miljödistrikt

ISBN 951-47-2424-0
ISSN 0783-3288

Painopaikka: Vesi- ja ympäristöhallituksen monistamo,
Helsinki 1989

Utgivare

Vatten- och miljöstyrelsen

Utgivningsdatum

31.5.1989

Författare (uppgifter om organet: namn, ordförande, sekreterare)

Arbetsgrupp som leder översiktsplaneringen av glesbygdens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme, ordf. Esko Tamminen, sekr. Marketta Virta.

Publikation (även den finska titeln)

Översiktsplan för glesbygdens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme. Utlåtanden och arbetsgruppens bemötande samt kompletterande rekommendationer.

Typ av publikation

Rapport

Uppdragsgivare

Arbetsgrupp

Datum för tillsättandet av organet

20.8.1987

Publikationens delar

-

Referat

Vatten- och miljöstyrelsen, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, S:t Michels vatten- och miljödistrikt, Östra Nylands regionplansförbund och Päijät-Häme regionplansförbund har låtit Plankonsult Ab utarbeta en översiktsplan för glesbygdens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme åren 1987 - 1988. Av planen gjordes ett sammandrag. För sammandraget inbegärdes utlåtanden av planeringsområdets kommuner och hälsovårdsnämnder, samt av de kommuner för vilka föreslagits samverkan, länsstyrelserna, regionplansförbunden samt vatten- och miljömyndigheterna. Publikationen innehåller sammandraget av avgivna utlåtanden och arbetsgruppens bemötande. Arbetsgruppens centrala åtgärdsförslag och kompletterande rekommendationer för utvecklandet av glesbygdens vattenförsörjning i planeringsområdet har också framställt i publikationen.

Nyckelord

Bemötande, glesbygd, vattenförsörjning

Övriga uppgifter

-

Seriens namn och nummer

Vatten- och miljöstyrelsens duplikatserie nr 185S

ISBN

951-47-2424-0

ISSN

0783-3288

Sideantal

39

Språk

Svenska

PrisSekretessgrad

Offentlig

Distribution

Helsingfors vatten- och miljödistrikt

Förlag

Vatten- och miljöstyrelsen

I N N E H Å L L S F Ö R T E C K N I N G

Sida

1	INLEDNING.....	7
2	SAMMANDRAG AV AVGIVNA UTLÅTANDEN OCH CENTRALA ÅTGÄRDSFÖRSLAG.....	8
3	FÖRKORTNINGAR AV UTLÅTANDEN OCH ARBETSGRUPPENS BEMÖTANDEN.....	10
3.1	Planeringsområdets kommuner.....	10
	Askola kommun.....	10
	Lappträsk kommun.....	10
	Liljendal kommun.....	11
	Lovisa stad.....	11
	Mörskom kommun.....	11
	Mäntsälä kommun.....	12
	Borgnäs kommun.....	12
	Borgå stad.....	12
	Borgå landskommun.....	12
	Pukkila kommun.....	13
	Strömfors kommun.....	13
	Sibbo kommun.....	13
	Artsjö kommun.....	15
	Asikkala kommun.....	15
	Gustav Adolfs kommun.....	16
	Heinola stad.....	16
	Heinola landskommun.....	16
	Hollola kommun.....	17
	Koski H1 kommun.....	19
	Kärkölä kommun.....	19
	Lahtis stad.....	19
	Nastola kommun.....	20
	Orimattila kommun.....	21
	Padasjoki kommun.....	21
	Sysmä kommun.....	22
3.2	Grannkommunerna.....	22
	Elimä kommun.....	22
	Träskända stad.....	23
	Kervo stad.....	23
	Pyttis kommun.....	23
	Tusby kommun.....	24
	Kf för Tusbynejdens Vattenverk.....	24
	Vanda stad.....	24
3.3	Hälsovårdsnämnderna.....	25
	Kf för folkhälsoarbetet i Östra Nyland....	25
	Mäntsälä kommuns hälsovårdsnämnd.....	26
	Kf för folkhälsoarbetet i Orimattilanejden	26
	Kf för folkhälsoarbetet i Borgånejden.....	26
	Sibbo kommuns hälsovårdsnämnd.....	26
	Kf för folkhälsoarbetet i Asikkala och	
	Padasjoki.....	27
	Kf för folkhälsoarbetet i Heinola.....	27
	Kf för folkhälsoarbetet i östra Tavastland	28
	Lahtis stads hälsovårdsnämnd.....	28
	Nastola kommuns hälsovårdsnämnd.....	28
	Kf för folkhälsoarbetet i Tiirismaa.....	28

3.4	Regionplansförbunden.....	29
	Östra Nylands regionplansförbund.....	29
	Helsingfors regionplansförbund.....	29
	Kymmenedalens regionplansförbund.....	29
	Kanta-Häme regionplansförbund.....	30
3.5	Länsstyrelserna.....	30
	Länsstyrelsen i Nylands län.....	30
	Länsstyrelsen i Tavastlands län.....	30
	Länsstyrelsen i S:t Michels län.....	31
	Länsstyrelsen i Kymmene län.....	32
3.6	Vatten- och miljömyndigheterna.....	32
	Vatten- och miljöstyrelsen.....	32
	Kymmene vatten- och miljödistrikt.....	33
4	KOMPLETTERANDE REKOMMENDATIONER.....	34
	KORRIGERINGSBILAGA TILL SAMMANDRAGET OCH KARTAN.....	37

1 I N L E D N I N G

Vatten- och miljöstyrelsen, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, S:t Michels vatten- och miljödistrikt, Östra Nylands regionplansförbund och Päijät-Häme regionplansförbund har låtit Plankonsult Ab utarbeta en översiktsplan för glesbygdens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme.

Följande arbetsgrupp tillsattes för att styra och övervaka planeringsarbetet:

- vatten- och miljödistriktets direktör Esko Tamminen, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, ordförande,
- verksamhetschef Klaus Munsterhjelm, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, viceordförande,
- avdelningschef Pekka Hallikainen, Östra Nylands regionplansförbund,
- regionplaneingenjör Erkki Rope, Päijät-Häme regionplansförbund,
- diplomingenjör Esko Vaskinen, S:t Michels vatten- och miljödistrikt,
- diplomingenjör Hannu Vikman, vatten- och miljöstyrelsen,
- diplomingenjör Marketta Virta, Helsingfors vatten- och miljödistrikt, sekreterare.

På Plankonsult Ab har planeringschef Tauno Ärölä och diplomingenjör Erkki Tiainen, fram till den 6.3.1988, svarat för planeringen.

Planeringsarbetet inleddes i augusti 1987 och planen blev färdig i april 1988.

Planeringens målsättning var, att all året runt-bosättning skall ha tillräckligt med gott tryckvatten före år 1995. Uppnåendet av denna målsättning kräver betydande insatser av kommunerna vid utvecklingen av glesbygdens vattenförsörjning. Målet var därför att utarbeta en översiktsplan som kommunerna kan använda som hjälp vid planering och vid utredningar kring behovet av samarbete med andra kommuner. Planen kan också användas vid uppgörandet av regionplaner och vid styrning av va-försörjningens finansieringar. Planeringsområdet bestod av Östra Nylands och Päijät-Häme regionplansförbunds verksamhetsområden.

I planen finns en kommunvis uppsatt översikt över möjligheter och de åtgärder som krävs från kommunens sida vid ordnandet av glesbygdens vattenanskaffning. Man har också i grova drag skisserat de områden, där gemensam vattenanskaffning kan komma i fråga och de

områden där vattenanskaffningen bör grundas på fastighetsvis gjorda lösningar.

För var och en kommun har man också tagit fram de fall där man borde överväga samverkan mellan kommunerna vid utvecklandet av vattenanskaffningen i tätorter eller på glesbygden. I översiktsplanen har man presenterat olika organisationsmodeller som kan komma ifråga vid utvecklandet av glesbygdens vattenanskaffning.

I arbetet har man använt vatten- och miljödistriktenas va-statistik och uppgifter om vattentillgångar, samt regionplansförbundens befolknings- och bostadsuppgifter och prognoser. Vatten- och miljödistrikten har för arbetet gjort precierade grundvattenutredningar, samt förfrågningar angående nuläget och utsikterna beträffande utvecklingen av glesbygdens vattenförsörjning.

Arbetet har utförts i fyra olika skeden. För varje skede har sammanställts en delrapport: basutredningar, prognoser och målsättningar, preliminär plan och fortsatta åtgärder.

Av planen gjordes ett sammandrag. Man inbegärde utlåtanden om sammandraget av planeringsområdets kommuner och hälsovårdsnämnder, samt av de kommuner för vilka föreslagits samverkan, länsstyrelserna, regionplansförbunden samt av vatten- och miljömyndigheterna.

Detta duplikat har sammanställts både på finska och svenska. I det svenskspråkiga exemplaret har de finskspråkiga utlåtandena översatts till svenska och vice versa. De sidonummer som angetts i duplikatet och textkorrigeringsarna avser sammandraget på respektive språk.

2 S A M M A N D R A G A V A V G I V N A U T L Å T A N D E N O C H C E N T R A L A Å T G Ä R D S F Ö R S L A G

Nästan alla de som hade tillsänts inbegäran om utlåtande avgav utlåtande eller kommentarer. Avgivarna av utlåtande förhöll sig positivt till den uppgjorda planen och betraktade den som en god utgångspunkt för utvecklandet av glesbygdens vattenanskaffning. De viktigaste förslagen i översiktsplanen har vanligen fått ett positivt bemötande.

Ingen ansåg att översiktsplanen är onödig, men i tre utlåtanden förhöll man sig däremot skeptiskt till planen.

Sju kommuner och två övriga avgivare av utlåtande betraktade förslaget att utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens vattenanskaffning vara viktigt. I två utlåtanden ansåg man att samverkan mellan kommunerna är viktigt. En hälsovårdsnämnd understödde förslaget gällande anställandet av en vattenkonsulent i kommuner-

na. I tre utlåtanden fäste man uppmärksamhet vid att det nuvarande finansieringsstödet från statens sida är litet. I flere utlåtanden ansåg man, att det förutom planeringen av vattenanskaffningen, också är viktigt att noggrannare utreda olika alternativ för avledning och behandling av avloppsvatten.

Arbetsgruppen betraktar de framlagda ställningstagandena och anmärkningarna som mycket viktiga och har tagit iakt dessa vid kompletteringen av rekommendationerna.

I utlåtandena har man också gjort förslag till rättelser av inexaktheter och fel som förekommer i översiktsplanen.

Arbetsgruppen har gjort en separat korrigeringsbilaga med sammanställningar av korrigeringarna som gjorts på kartan och i sammandragstexten enligt utlåtanden och arbetsgruppens iakttagelser.

På basen av utlåtanden, översiktsplaneringen och enligt arbetsgruppens komplettering av rekommendationerna, anser arbetsgruppen att kommunernas centralaste uppgift är att utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning. Behandling och avledning av glesbygdens avloppsvatten och planeringen av kommunernas vattenanskaffning i undantagssituationer, samt grundvattenskyddet borde också beaktas i planen.

Samarbetet mellan kommunerna är enligt arbetsgruppen en annan viktig uppgift då det gäller att främja glesbygdens va-försörjning.

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att utarbeta en regional översiktsplan för Lovisanejden och Strömfors samt för Pyttis och Elimäki. Helsingfors vatten- och miljödistrikt borde sammankalla kommunerna i Lovisanejden och Kymmenne vatten- och miljödistriktet Strömfors, Pyttis och Elimäki kommuner för att påbörja arbetet så snart som möjligt.

Enligt arbetsgruppen är det vatten- och miljödistriktets uppgift att bistå kommunerna framförallt genom att kartlägga grundvattenområden, men också genom att utföra grundvattenutredningar.

Främjande av samarbetet mellan kommunerna vid va-försörjning hör också till distriktens uppgifter. Statens myndigheter har som uppgift att trygga ett tillräckligt ekonomiskt stöd för planering och utbyggnad av va-försörjning.

Enligt arbetsgruppen är det regionplansförbundens uppgift att sammankoppla va-försörjningen till den övriga planeringen samt främja samarbetet mellan kommunerna.

3 F Ö R K O R T N I N G A R   A V   U T L Å T A N D E N O C H   A R B E T S G R U P P E N S   B E M Ö T A N D E N

3.1 PLANERINGSOMRÅDETS KOMMUNER

Askola kommun

Kommunstyrelsen konstaterar, att översiktsplanen i framtiden betjänar kommunen väl vid uppgörande av planer kommunvis. Kommunstyrelsen delger synpunkterna som framlagts i miljövårdsnämndens och tekniska nämndens utlåtanden.

Miljövårdsnämnden framlägger i sitt utlåtande bl.a. att det från statistiken på sidan 91, bilaga 7 saknas 40 - 50 m³/d vatten för ca 200 personer på Saarnikorpi området som hör till vattenverket i Vakkola. Av denna mängd går över hälften till hushåll utanför planområdet.

Förenandet av Vahijärvi-Monby-kyrkoby-Vakkola vattenverk har redan tidigare påskyndats och en del kommer kanske att genomföras ännu i år.

En förening av kommunens samtliga vattenverk föranleder ännu i dethär skedet oskäligen kostnader på grund av långa och svåra avstånd, men de nya stamledningarna borde dimensioneras för framtiden. En utredningsplan som täcker hela kommunen skulle bäst tjäna detta ändamål.

Tekniska nämnden framlägger bl.a. att man i Askola kommun har strävat till att byvis utveckla va-försörjningen på glesbygden, emedan avstånden är långa och ledningsdragningarna dyra på grund av svåra terrängförhållanden. Utredningsplan har inte uppgjorts för glesbygden. Dethär beror delvis på statens små finansieringsstöd som i form av räntestödslån och understöd endast utgör ca 1 - 2 % av de totala kostnaderna, vilket är otillräckligt för att påbörja vattenförsörjningsarbeten.

På området Särkijärvi-Stigsböle-Hovarböle har man utfört en undersökning kring vattenanskaffning och enligt provpumpningsresultaten har man erhållit 150 m³/d gott grundvatten. För att utreda grundvattenreserverna på området Puhar-Onkimaa kommer man att göra vattenanskaffningsundersökningar.

Arbetsgruppen anser det vara viktigt att utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning. Arbetsgruppen har beaktat kommunens anmärkning om statunderstödet i kompletteringen av rekommendationerna. Rättelsen på sida 91 har gjorts i korrigeringsbilagan.

Lappträsk kommun

Kommunstyrelsen har inget att anmärka mot planen, men kommunen kommer vid planeringen av glesbygdens va-försörjning att långt stöda sig på grundande av små

privata vattenandelslag och understöda deras verksamhet, samt på lång sikt sträva till att trygga en störningsfri vattendistribution genom att förena dessa.

Kommunens egna vattenverk försöker man utveckla och förnya enligt behov och alltid då det är tekniskt och ekonomiskt möjligt ansluta dem till befintliga nät.

Arbetsgruppen anser att glesbygdens va-försörjning kan utvecklas enligt kommunens förslag. För att en eventuell förening av näten skall kunna beaktas vid dimensioneringen skulle det vara viktigt att utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens vattenanskaffning.

Liljendal kommun

Kommunstyrelsen konstaterar kommunen utbyggt sitt allmänna vattenverk i enlighet med de riktlinjer som framkommer i planen. Då Eskilom by 1988 - 1989 erhåller stamvattenledning är det enbart byarna Mickelspiltom och Hopom som är utan allmänt vattenledningsnät varvid c:a 70 % av invånarna finns på befintliga allmänna distributionsområden.

Mickelspiltom och Grevnäs byar är geografiskt så splittrade att där bör vattenförsörjningen skötas genom små vattenandelslag eller fastighetsvisa anläggningar. Hopom by kan anslutas till det kommunala vattenledningssystemet om behov föreligger.

Lovisa stad

Stadsstyrelsen har inget att anmärka mot översiktsplanen.

Mörskom kommun

Kommunstyrelsen framlägger att de uppgifter i planen som berör Mörskom inte är à jour. För vattenverket i Kankböle har man byggt en ny vattentäkt. Vattentäkten garanterar tillräckligt med vatten av god kvalitet. Till nätet har anslutits 23 fastigheter, varför det inte finns något behov av samarbete med Jordansböle i Askola. En kommunal vattenledning med 13 anslutningar har också dragits till Syväjärvi.

Fortsatt utbyggnad övervägs årligen i samband med behandlingen av budgeten och kommunplanen. Det har också uppstått behov av att utvidga nätet i centrum till glesbygden. Vattenförsörjningen i de byar som inte kan nås av ledningsnätet kan bäst skötas fastighetsvis eller av lokala andelslag.

Arbetsgruppen anser att samarbete med Askola senare kan komma ifråga, speciellt då tillrinnigen vid den nya vattentäkten Kankböle inte är särskilt stor. Arbetsgruppen anser vidare att utarbetandet av en utvecklingsplan är viktigt för att nätets utvidgningsbehov och samarbetet mellan kommunerna skall kunna utredas noggrannare än i denna plan.

Mäntsälä kommun

Kommunstyrelsen konstaterar att övergången till ordnad vattenanskaffning i glesbygdens bycentrum är motiverat. Speciellt den dåliga kvaliteten på hushållsvatten i flere fastigheters brunnar på Kaukalampi och Hyökännummi området talar för ordnad vattenanskaffning.

I Sälinkää har ordnad vattenanskaffning till en del utbyggt byvis. Anslutning av Sääksjärvi, Hirvihaara och Kaukalampi till vattenledningsnätet i kyrkobyen kan förordas, men i det första skedet borde också vattenanskaffningen för dessa områden anordnas med vattentäkter byvis. Anslutningen av dessa bycentra till nätet i kyrkobyen förutsätter att vattentäkten i Kilpijärvi tas i bruk. För projektet har kommunen inlämnat tillståndsansökan till vattendomstolen.

Kommunen beslöt samtidigt att uppgöra en utvecklingsplan för glesbygdens vattenförsörjning och befullmäktigade tekniska byrån att förhandla om utarbetande av planen.

Arbetsgruppen ser det som mycket positivt att kommunen i rask takt har vidtagit fortsatta åtgärder och inlett utvecklingsplaneringen.

Borgnäs kommun

Kommunstyrelsen anser att de synpunkter som framlagts för Borgnäs kommun är motiverade och dessa kan senare användas som grund för mera detaljerade undersökningar och uppgörande av planer.

I bilaga 7 sägs att förbrukningen vid Hyötinmäki vattentäkt var 1 222 m³ år 1986, torde vara tryckfel.

Arbetsgruppen anser att översiktsplanen är uppgjord i så grova drag att kommunen först borde göra en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning. I samband med planeringen kunde man göra mera detaljerade undersökningar och planer. Förslaget till ändring i bilaga 7 berör ej det svenska sammandraget.

Borgå stad

Stadsstyrelsen godkänner översiktsplanens sammandrag.

Borgå landskommun

Kommunstyrelsen har inget att anmärka mot planens allmänna del, där man granskar nuläget i hela kommunen och uppställer "vattenförsörjningsmålsättningar" för den.

Översättningen av 1 stycket i Utvecklandet av glesbygdens vattenanskaffning bör ändras så att den till innehållet överensstämmer med den finskspråkiga texten.

Planeringsmålsättningen, enligt vilken 72 % av kommunens befolkning år 1995 skulle ha ordnad vattenanskaffning är bra, men genomförandet kräver ganska stora investeringar. Kommunen hoppas därför att större statsunderstöd än tidigare kunde styras till glesbygdskommunerna i södra Finland.

Emedan en anmärkningsvärt stor del av glesbygdsbefolkningen ännu i tiotals år kommer att vara beroende av sitt brunsvatten, önskar kommunen att vatten- och miljöstyrelsen fäster speciell uppmärksamhet vid denna grupp. Problemen här är av samma natur som i hela landet.

Arbetsgruppen anser att det är uppenbart att en anmärkningsvärd del av glesbygdens va-försörjning permanent kommer att skötas fastighetsvis. Utvecklingen och främjandet av fastighetsvis ordnad va-försörjning har behandlats i de kompletterande rekommendationerna. Översättningen har ändrats i korrigeringsbilagan.

Pukkila kommun

Kommunstyrelsen meddelar, att Pukkila kommun inte har behov att genomföra glesbygdens vattenanskaffning i den omfattning som har framlagts i översiktsplanen.

Arbetsgruppen konstaterar att kommunens uppgift enligt översiktsplanen närmast är att planera utvecklingen av glesbygdens vattenanskaffning. Kommunen borde därmed utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens vattenanskaffning och fatta beslut om hur kommunen skall stöda fastighetsvis och gemensamt ordnad vattenanskaffning.

Strömfors kommun

Tekniska nämnden meddelar i sitt utlåtande, att de va-regleringar som framlagts i planen är orealistiska att genomföra på kommunens glesbygdsområden. Huvudvikten borde fästas vid utnyttjande av små lokala råvattenkällor och avstå från planeringen av långa transportledningar.

Arbetsgruppen konstaterar att man i översiktsplanen i huvudsak har föreslagit lokala grundvattentillgångar för vattenanskaffningen. Arbetsgruppen föreslår att kommunen uppgör en utvecklingsplan för glesbygdens vattenanskaffning och i den utreder behovet av transportledningar.

Sibbo kommun

Den specifika förbrukningen på 350 l/inv./d i tätorterna i Sibbo är betydligt högre än vad kommunen använder i sina egna beräkningar. Med undantag av Oy Kotisaari-Ingman Ab:s projekt ingår det inte i kommunens målsättningar att få till området sådan industri som använder stora mängder vatten i sin process.

De föreslagna målsättningarna kan understödjas, men tidtabellen är för optimistisk då man beaktar vattenkvalitet och -tillgång, samt ekonomiska förutsättningar.

Med hänsyn till terräng- och jordgrundförhållanden samt bebyggelsen i Sibbo är de framlagda byggnadskostnaderna för ledningslinjerna för små. Vid fastighetsvis ordnad vattenförsörjning hinner kostnadsförslaget inte till ifall lösningen innehåller bergbrunn, inte heller då man är tvungen att förbättra vattnets kvalitet eller söka brunn med hjälp av undersökningar i terrängen.

Sibbo kommun är medlemskommun i Kommunalförbundet för Tusbynejdens vattenverk och förhandlar för närvarande med Vanda stad om va-försörjningsåtgärder på Myrasområdet. Förhandlingar om ett alternativ för vattenanskaffningen i Östersundom har förts med Helsingfors stad. Kommunen är i framtiden beredd att granska de samarbetsprojekt som föreslagits i översiktsplanen, även med Borgnäs och Borgå landskommun.

I Sibbo utförs för närvarande en utredning av va-försörjningsproblem på glesbygden och i en del bycentrum. Efter att utredningen har färdigställts år 1989 får man en bättre bild av behovet och kan utarbeta lokala utvecklingsplaner och lösningsmodeller för va-försörjningen.

De allmänna åtgärdsförslagen innehåller goda alternativa lösningar. Som ytterligare alternativ kan man nämna sparåtgärder och speciellt olika sätt att minska avloppsvatten från WC.

På de områden där det kan förekomma svårigheter med tillgången till dugligt hushållsvatten eller där risken för nedsmutsningen av grundvattnet är uppenbar på grund av ökade avloppsvattenutsläpp och där allmänna va-ledningar saknas, borde man av den som planerar att inleda byggnadsverksamhet kräva noggrannare utredningar än idag så, att va-försörjningen skall kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt.

Grundvattentäkten i Söderkulla ägs av Kommunalförbundet för Tusbynejdens vattenverk. Kommunen ansvarar för distributionen och distributionsnätet har också byggts en del utanför byggnadsplaneområdet, bl.a. till Kallbäck.

Kommunen har också byggt ett distributionsnät i norra Paipis. Nätet matas från Tusbynejdens vattenverks stamledning.

De första fastigheterna i Myras och Jokivarsi ansluts till vattenledningsnätet år 1989 och nätet utvidgas under åren 1990-92. Vattnet tas från Vanda stads ledningsnät.

Förutom ledningen som byggs från Söderkulla, kan utnyttjande av en lokal grundvattenförekomst komma ifråga som lösningar till vattenförsörjningen i Öster-

sundom och Boxby. Eventuellt kan samarbete med Helsingfors stad komma ifråga då det gäller Östersundom och Borgå landskommun då det gäller Boxby.

Prognosen för tätorts- och glesbygdsbefolkningens utveckling i Sibbo, som framställts på bilaga 1, avviker klart från Sibbo kommuns planeringsmålsättning på 20 000 invånare år 2005. Enligt kommunens uppfattning är denna målsättning mera realistisk än 14 800 invånare år 2010 vilket anges i bilagan.

Arbetsgruppen har i de kompletterande rekommendationerna beaktat de tankar som framlagts i utlåtandet om inbesparingar i vattenförbrukningen. I översiktsplanen har prognosen för specifik förbrukning uppgjorts på samma grunder för alla kommuner. Regionplansförbundets prognos har använts som prognos för befolkningstillväxten. Arbetsgruppen anser att eventuella felbedömningar varken ändrar på slutresultatet eller inverkar på de rekommendationer som framlagts i översiktsplanen, ifall den nya bebyggelsen i huvudsak lokaliseras till tätorter.

Artsjö kommun

Kommunstyrelsen har inget att anmärka mot den egentliga översiktsplanen, men konstaterar att det är varken ändamålsenligt eller tekniskt möjligt att utvidga vattenledningsnätet i huvudvägarnas riktning i den omfattning som angetts i planen. Kommunstyrelsen beslöt samtidigt att närmare återkomma till ärendet om reservvattentäkten i samband med uppgörandet av nästa års budget.

Arbetsgruppen föreslår att kommunen uppgör ett utvecklingsprogram för glesbygdens vattenanskaffning. I programmet utreds också möjligheterna att utvidga vattenledningsnätet.

Asikkala kommun

Man har för avsikt att uppgöra en utredningsplan för vattenförsörjningen under år 1989. I planen kommer man att noggrannare utreda de lösningar som framlagts i översiktsplanen. Den nuvarande planen är i princip en bra utgångspunkt vid planeringen av både enskilda och flere kommuners gemensamma va-försörjning i glesbygden.

Trycket på glesbygdens va-försörjning förorsakas närmast av ökad bebyggelse. Speciellt Vesivehmaa, Kalkinen, Kurhila och Kyrkoby utgör dylika byar i Asikkala. Enligt kommunens uppfattning verkar inte Urajärvi att ha problem med va-försörjningen eller åtminstone inte behov av gemensam va-försörjning. Ordandet av va-försörjningen i glesbygden är ännu relativt problemfritt, såsom man också konstaterat i planen.

I utredningen borde man också noggrannare ha utrett möjligheterna till avloppsvattenbehandling och dränering samt miljöeffekterna hos enheter av olika storlek.

Man befarar, att även mindre tilläggsbelastningar i de små sjöarna eller i Vesijärvi avgörande kan försämra sjöarnas tillstånd.

Problemen i glesbygdens va-försörjning kan också i en viss utsträckning åtgärdas med konstruktionsåtgärder. Genom sanering av brunnen kan man hindra att ytvatten kommer i dricksvattnet och regelbunden rengöring av brunnen hindrar effektivt vattnets förskämning.

Arbetsgruppen anser det som mycket positivt att utvecklingsplanen för glesbygdens va-försörjning uppgörs år 1989.

Arbetsgruppen förenar sig med uppfattningen om att en del problem kan avlägsnas genom att t.ex. iståndsätta brunnarna. Arbetsgruppen har beaktat de framlagda synpunkterna i de kompletterande rekommendationerna.

Gustav Adolfs kommun

Kommunstyrelsen har inget att anmärka mot planen.

Arbetsgruppen anser det vara nödvändigt att uppgöra utvecklingsplanen för glesbygdens vattenanskaffning i kommunen liksom man har föreslagit i översiktsplanen.

Heinola stad

Utredningsplanen ger ej för stadens del någon större anledning till anmärkningar.

Heinola landskommun

Kommunen konstaterar, avvikande från rapporten, att vatten kommer att ledas från vattentäkten i Vierumäki till Myllyoja från och med hösten 1988. Ungefär hälften av kommunens totala befolkning finns inom kretsen för vattenledningsnät. Fastän Heinola landskommun således blir självförsörjande beträffande tätorterna, vore det dock skäl att med tanke på störningssituationer överväga samverkan med staden. Härvid kommer förenande av stadens och kyrkbyns nät närmast ifåga. Vidare kunde det vara möjligt att via stadens nät trygga vattentillgången för Myllykylä.

Prognoserna för vattenbehovet visar att situationen är under kontroll i kommunens tätorter, däremot beaktar prognosen inte läckagen i distributionsnätet, vilket visserligen också förekommit i kommunens nät.

För att trygga glesbygdens va-försörjning borde man grunda mindre vattenverk som skulle ha en sammanlagd produktivitet på ca 600 m³. Då man beaktar nätets relativt stora andel av kostnaderna för dylika verk, kan man anta att det allt som allt är fråga om flere miljoners projekt. Dygnsförbrukningen som uppgetts för vattentäkterna i Vierumäki och kyrkbyn är för liten. För Vierumäki kunde man använda talet 400 m³ ävensom för kyrkbyns vattentäkt.

Kyrkbyns vattentäkt borde ligga på andra sida Vanhatie.

För alla funktioner, även de som angetts på kartan, borde man utföra den utredningsplanering som nämns i presentationen så att man beaktar lösningarnas funktionsduglighet och lönsamhet.

Kommunen framhöll att Hirvisalo-området skall beaktas då det gäller glesbygd.

I behovsutredningen som görs i samband med utredningsarbetet för olika kommuner borde man också bland kommuninvånarna göra en förfrågan om anslutningen till ordnad va-försörjning. I utredningsarbetet borde man också beakta den sakkunskap som kommunens miljövårdsnämnd besitter.

Arbetsgruppen föreslår att kommunen utarbetar en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning. I planen kan man avgöra funktions dugligheten och lönsamheten för de lösningar som föreslagits i översiktsplanen, samt behandla behovet att bl.a. ordna vattenanskaffningen för Hirvisalo-området. Kommunen borde också inleda förhandlingar med Heinola stad om föreningen av Kyrkobyns och stadens vattenledningsnät. Den nuvarande dygnsförbrukningarna som framlagts i översiktsplanen för vattentäkten i Vierumäki och Kyrkoby baserar sig på de uppgifter från år 1986 som fanns tillhanda vid planeringen. Uppgifterna om vattenförbrukningen år 1988 är motsvarande 160 m³/d och 380 m³/d. Förbrukningen kommer under den närmaste tiden att öka anmärkningsvärt, speciellt vid Vierumäki vattentäkt, då man börjar leda vatten från Vierumäki till Nynäs tätort. Översiktsplanens prognoser för vattenförbrukning omfattar också bevattningstvattnets och det sk. läckvattnets andel som räknas till den allmänna förbrukningen.

Hollola kommun

Översiktsplanens beskrivning av vattenanskaffningens nuläge motsvarar, med undantag av små betoningsskillnader, den rådande vattenanskaffningssituationen i kommunen. Likaså förefaller översiktsplanens dimensioneringsgrunder för bedömning av kommande vattenförbrukning att vara riktig. Arbetsgruppens målsättning, som förutsätter att all åretruntbosättning bereds möjlighet till sakenligt ordnat tryckvatten före utgången av år 1995 är däremot för optimistisk och kräver för stora investeringar både av privata hushåll och samhället i förhållande till den uppnådda nyttan. Vid uppgörandet av planer kommunvis kan detta gott utgöra en målsättning då man överväger åtgärder på längre sikt. De flesta samarbetsprojekten mellan kommunerna som föreslagits för Hollola kommer att genomföras först mycket senare än den målsatta tidpunkten och en del är till och med onödiga.

Verksamhetsområdet för det kommunala vattenverket omfattar områdena Salpakangas, Kalliola-Kukkila och Herrala. Från Salpakangas leds vatten dessutom till

Okeroinen och Nostava. I takt med markanvändningens framskridning kommer man att utvidga verksamhetsområdena, varvid delar av den nuvarande glesbygden ansluts till vattenverkets ledningsnät.

I översiktsplanen har man föreslagit att nätena i Okeroinen och Nostava utvidgas och samarbete övervägs med Lahtis stad. Huvudledningen till Nostava har hela tiden förstörats då markanvändningen ökat, och enligt ett principbeslut kommer man att fortsätta ledningen till Hakosilta, eventuellt ända till Herrala. Härvid kan det vara onödigt att höja driftsäkerheten via Lahtis stads nät.

Man har föreslagit att nätet i Herrala utvidgas mot Hahmajoki och en fortsättning till Luhtikylä i Orimattila borde övervägas. Det nuvarande vattenverkets verksamhetsområde, såväl i Herrala som i Salpakangas, kommer att utvidgas i så stor utsträckning som det både tekniskt och ekonomiskt är möjligt, varvid man får de närliggande tätorterna på glesbygden inom vattenledningsnät. Ledande av vatten till Luhtikylä i Orimattila blir möjligt endast i det fall att vattentillgången i Luhtikylä inte kan tryggas på annat sätt.

Paimela området, där man också har konstaterat olägenheter med avloppsvatten, kommer i enlighet med översiktsplanen att anslutas till Kalliola-Kukkila vattenledningsnät och åtgärder kommer att vidtas i samband med vattenanskaffningen för Kyrkoby-Pyhäniemi.

I området Kyrkoby-Pyhäniemi kommer man att anlägga centraliserad vattenanskaffning som baserar sig på en egen lokal vattentäkt. Samtidigt har man också undersökt utnyttjande av ovannämnda vattentäkt som reservsystem för kommunalförbundet för Hollola-Lahtis vattenverk, varvid området skulle ha förbindelse till kommunalförbundets vattenledning.

Sairakkala kommer också att bilda ett eget regionalt vattenanskaffningssystem, där behovet av förbindelse i riktning mot Kyrkoby-Pyhäniemi, Salpakangas eller Koski kyrkby bör undersökas separat.

En separat teknisk-ekonomisk utredning har gjorts för anslutningen av Miekkiö-området till Lahtis stads nät. I utredningen har man konstaterat att det inte för närvarande finns förutsättningar för byggande av en nätförbindelse till Renkomäki. I framtiden kommer man å andra sidan att trygga områdets vattenanskaffning antingen med lokalt vattenanskaffningssystem eller genom att ansluta området till Lahtis stads nät.

I översiktsplanen har man för övriga bycentrum konstaterat följande: anslutning av Korpikylä till Salpakangas-Herrala ledningsnät bör övervägas, anslutning av Uskila till det planerade nätet i Kyrkoby bör övervägas och vattenanskaffningen för Tennilä och trakten kring stationen i Tennilä borde tryggas via näten i Herrala eller Kärkölä-Järvelä.

Som man också har konstaterat i översiktsplanen borde Hollola kommun utarbeta en utredningsplan för va-försörjning som täcker kommunens alla områden. Planen är viktig med tanke på framtiden och planeringsarbetet skall definiera de viktigaste ståndpunkterna för vattenanskaffningens nuläge i de små tätorterna, samt skyndsamhetsordningen för de åtgärder som skall trygga vattenanskaffningen. I samma plan bör man också noggrannare behandla de åtgärder som krävs för att trygga vattendistributionssystemet i kommunernas samarbetsprojekt.

Arbetsgruppen konstaterar att kommunens åtgärder hittills följer översiktsplanens riktlinjer. Arbetsgruppen betraktar det som mycket positivt att kommunen anser det vara viktigt att utarbeta en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning.

Koski Hl kommun

Kommunstyrelsen anser att planen i princip utgör en god grund, på vilken den egentliga vattenanskaffningsplanen kan uppgöras i etapper vid utbyggnad av glesbygdens va-försörjning.

Arbetsgruppen anser det vara viktigt att kommunen uppgör en utvecklingsplan för glesbygden, emedan översiktsplanen är alltför generell som grund för projektplaner.

Kärkölä kommun

Kommunstyrelsen har inget att anmärka mot planen.

Arbetsgruppen anser det vara viktigt att en utvecklingsplan uppgörs för glesbygdens vattenanskaffning.

Lahtis stad

Stadsstyrelsen anhängiggör tekniska nämndens utlåtande.

Tekniska nämnden konstaterar att det bor ca 1 900 personer (inte 2 000 hushåll) i de fastigheter som ligger utanför vattenledningsnätet. Enligt planer kommer va-nätet att utvidgas år 1988 - 1993 till tätare bebyggda, gamla småhusområden, varvid det ännu blir ca 1 400 personer utanför nätet. Före år 1997 kommer enbart vattenledningsnätet att täcka speciellt täta delar av glesbygden, så att ca 500 invånare kommer inom vattenledningsnätet.

De återstående 900 invånarna är tvungna att skaffa sitt hushållsvatten fastighetsvis eller tillsammans med några andra fastigheter. Efter år 1997 finns 99 % av invånarna inom nätet.

Vattenverket anser att det av ekonomiska skäl inte är ändamålsenligt att utvidga va-verkets verksamhetsområde så att det täcker hela staden. Som affärsverk borde hela dess verksamhet begränsas till tätorter.

Utvecklingen av glesbygdens va-försörjning borde med vatten- och miljömyndigheternas hjälp utföras av invånarna på de ifråga varande områdena. Ifall staden ger finansiellt stöd till glesbygdens va-projekt, bör detta ske utanför va-verkets budget.

Angående möjligheterna till samverkan mellan kommunerna, vilket framlagts i planen, konstaterar va-verket att då man beaktar kapaciteten vid vattentäkten i Renkomäki och området nuvarande nät från staden, är det omöjligt att i en nära framtid leverera vatten till Pasina - Pennala området, än mindre fram till kyrkbyn i Orimattila.

I planen har byggnadskostnaderna för tryckvattensystem fastighetsvis beräknats till ca 18 miljoner mark. Liksom tidigare har nämnts torde ca 900 invånare i stället för 2 600, som nämnts i planen, bli utanför allmänt vattenledningsnät. Därför kommer också byggnadskostnaderna att bli betydligt lägre än det som man har framställt.

Arbetsgruppen konstaterar att kommunen enligt lagen om vatten- och avloppsverk (928/77) bör ombesörja att man av sanitära skäl eller då behovet hos en stor konsumentgrupp annars så kräver vidtar åtgärder för ordnande av vattenanskaffning och dränering. Översiktsplanen innehåller inget förslag till hur glesbygdens va-försörjning skall organiseras i kommunen, vem som skall ha ansvaret och med vilka medel finansieringen skall skötas. De felaktiga uppgifterna i översiktsplanen har rättats till i korrigeringsbilagan.

Nastola kommun

Kommunstyrelsen konstaterar att vattenförsörjningssituationen, med hänsyn till mängd och kvalitet, allmänt taget är relativt god i glesbygden i Nastola. Det förekommer lokala mängd- och kvalitetsproblem vid vattenanskaffning fastighetsvis, samt mera vidsträckt på Kurenitty-området, troligen en aning söder om åsen (t.ex. Pensuo, Hokkara, Tapiola). En del av Kurenitty är redan ansluten till kommunens vattenledningsnät och resten av området kan relativt lätt anslutas till nätet. Då vattenförsörjningen blir bättre ökar avloppsvattenmängden och det skulle redan nu vara mycket viktigt att ansluta bl.a. Kurenitty till avloppsnät.

I Nastola har man inte uppgjort någon utvecklingsplan för va-försörjningen som skulle omfatta hela kommunen. Uppgörandet av en utvecklingsplan för va-försörjningen i glesbygden beror bl.a. på behov som eventuellt uppstår senare. Den största delen av glesbygdens va-försörjning i Nastola kommer även i framtiden att skötas fastighetsvis.

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att kommunen utarbetar en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning. Planen kan senare kompletteras enligt behov

och den bör även uppta principiösa lösningar för behandling och avledning av avloppsvatten.

Orimattila kommun

Kommunstyrelsen konstaterar att Orimattila kommun år 1986 har låtit uppgöra en översiktsplan för vattenanskaffning och -distribution som berör tätortsområdet. I den föreslogs att vattentäkten i Viiskivenharju byggs redan år 1988 för att skaffa tilläggsvattnen till centrumområdet. Byggande av vattentäkten har uppskjutits till åren 1995 - 97.

Koivula byggnadsplaneområde som ligger norr om centrum utvidgas och i detta sammanhang undersöks grundvattenförekomsterna i Virenoja och sammanslagningen av dessa områden. Då vattentäkten i Viiskivenharju och huvudledningen byggs kan vattenanskaffningen för Pakaaområdet ordnas. Planer för byggande av en vattentäkt i Niinikoski har redan uppgjorts. Produktiviteten hos källan som ligger ca två kilometer från centrumtätorten är ca 100 - 150 m³/d.

Det torde vara motiverat att uppgöra en omfattande utredningsplan för centraliserad va-försörjning. På basen av denna skulle planerna vara färdiga och genomförandet kunde ske inom ramen för kommunens budget i den ordning och omfattning det i varje enskilt fall är nödvändigt.

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att det i kommunen uppgörs en utvecklingsplan för va-försörjning, där man förutom ordnad va-försörjning dessutom granskar spridda va-lösningar.

Padasjoki kommun

Kommunstyrelsen fattade beslut om, att anteckna översiktsplanen till kännedom och beslöt att de förslag som gjorts i planen beaktas då man år 1989 uppgör kommunplanen för åren 1990 - 1994.

Miljövårdsnämnden konstaterar att det är viktigt att uppgöra en utvecklingsplan för va-försörjning som täcker hela kommunen. Utvecklingsplanen borde också innehålla principalternativ för avledning och behandling av avloppsvatten. I bycentran borde man sträva till ordnad vattenanskaffning med lokalt grundvatten, varvid avloppsvattenbehandlingen tryggare kunde anordnas fastighetsvis.

Tekniska nämnden föreslår att vattenanskaffningen i glesbygden i framtiden borde utvecklas enligt det sätt som avses i översiktsplanen. Utvecklingsplan för vattenanskaffning borde också uppgöras för Padasjoki. I Padasjoki utgör dock tillgången till gott grundvatten en svårighet, emedan de grundvattenområden som anvisats i planen har vatten med hög järnhalt.

Arbetsgruppen betraktar det som mycket positivt att kommunen anser uppgörandet av utvecklingsplanen för

va-försörjning vara viktigt. Liksom man också har rekommenderat i översiktsplanen bör utvecklingsplanen även innehålla lösningar för behandling och avledning av avloppsvatten.

Sysmä kommun

Kommunstyrelsen konstaterar att översiktsplanen ger Sysmä kommun de rätta utgångspunkterna och målsättnin-garna för ordnande av glesbygdens va-försörjning.

De är förnuftigast att ansluta de områden som ligger i närheten av tätorten till vattenledningsnätet i centrum. Vattentäktens tillrinning hinner i framtiden till för invånarnas behov. Vattenförbrukningen har minskat per invånare och anslutningen av nya förbrukare till nätet ökar inte vattenförbrukningen nämnvärt.

Byggandet av ett gemensamt vattenanskaffningssystem i glesbygden har inte fått något positivt bemötande trots, att vattenmängden är liten och kvaliteten dålig.

Sysmä kommun är relativt stor till arealen och flyt-tningsrörelsen från glesbygden till centrum fortsätter. Dethär gör att det är svårt att hitta ekonomiska för-utsättningar för ordnad vattenanskaffning. I glesbygden borde man koncentrera sig på att främja tryckvattensys-tem fastighetsvis. I budgeten för år 1989 har man anvisat medel för att påbörja byggandet av vattenledn-ing mot Otamo.

Kommunen föreslår större understöd och räntestöd än vad som är praxis för finansiering av glesbygdens vattenanskaffning. Kommunen strävar i fortsättningen till att främja glesbygdens vattenanskaffning på basen av översiktsplanen.

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att kommunen uppgör en utvecklingsplan för glesbygdens vattenanskaf-fning. Arbetsgruppen har beaktat kommunens anmärkning om statens finansieringsstöd i de kompletterade rekom-mendationerna.

3.2 GRANKOMMUNERNA

Elimä kommun

Tekniska byrån i Elimä kommun konstaterar att samar-betet mellan Elimä, Strömfors och Pyttis kommuner kan vara ändamålsenligt, men projektets ekonomiska förut-sättningar bör noggrant undersökas före samarbete inleds. Samarbete vid vatteanskaffning i form av an-delslag, där Elimä kommun är med har redan inletts i Raussila, konstaterar tekniska byrån vidare. Elimä kommun har tidigare tagit initiativet till grundandet av ett vattenandelslag i Ratula bycentrum, men byborna var inte då villiga att gå med i projektet.

Elimä kommun motsätter sig inte samarbete vid glesbyg-
dens vattenanskaffning, men konstaterar att invånaran-
talet i Raussila och Ratula har minskat kontinuerligt
i och med minskningen av antalet arbetsplatser inom
lantbruket och därför hör utbyggnaden av glesbyg-
dens vattenanskaffning, just i Raussila och Ratula inte
till Elimäs allra viktigaste projekt.

Elimä kommuns tekniska avdelning förenar sig med
Kymmene vatten- och miljödistrikts utlåtande i saken.

Arbetsgruppen anser att kommunens positiva inställning
till samarbete med övriga kommuner är viktig. Arbets-
gruppen har i de kompletterade rekommendationerna
gjort förslag till utarbetandet av en regional utred-
ningsplan på Strömfors, Pyttis och Elimä kommuners
områden.

Träskända stad

Stadsstyrelsen godkänner planen med en anmärkning om
att det är omöjligt att ansluta Jokelanseutu och Arola
i Mäntsälä kommun till det nuvarande nätet i Träskända.

Arbetsgruppen konstaterar att man i översiktsplanen har
föreslagit att senare överväga anslutningen av ifråga
varande områden, varvid den befintliga ledningens
dimension inte torde vara avgörande.

Kervo stad

Stadsstyrelsen har inget att anmärka mot översikts-
planen.

Pyttis kommun

Kommunstyrelsen förenar sig med miljövårdsnämndens och
tekniska nämndens utlåtanden och tillägger att,
överenskommelse om kartläggningen av de grundvattenom-
råden som nämns i tekniska nämndens utlåtanden har
gjorts med Kymmene vatten- och miljödistrikt.

Miljövårdsnämnden har inget att anmärka mot över-
siktsplanen angående miljövärd. I och med att vat-
tenförbrukningen ökar bör man också fästa uppmärksamhet
vid sakenlig behandling av avloppsvatten.

Tekniska nämnden konstaterar, att vattenanskaffningen
i Pyttis kyrkby kan ordnas genom att utnyttja lokala
grundvattentillgångar och det är orealistiskt att
bygga huvudledningen från Elimä via Hirvikoski till
kyrkbyn, liksom man föreslagit i översiktsplanen.

Va-försörjningen för Hirvikoski i Pyttis och Vastila i
Strömfors borde planeras som gemensam. Härvid borde man
granska användbarheten av grundvattenområdet som ligger
söder om Hirvikoski som anskaffningsplats, i stället
för Elimä grundvattenområde som föreslagits i över-
siktsplanen.

För att trygga vattenanskaffningen i Broby torde det behövas samarbete mellan kommunerna och då man beaktar byggnadskostnaderna riktar sig samarbetet till Kotka stad.

Arbetsgruppen föreslår, att man utarbetar en regional utredningsplan för va-försörjning som omfattar Pyttis, Elimä och Strömfors kommuner. Samtidigt undersöker man hur realistiskt det är att bygga huvudledningen.

Tusby kommun

Ifall Ohkola-området ansluts mot Mariefors i Tusby bör man härom ingå avtal med Mäntsälä, Tusby och Kf. för Tusbynejdens vattenverk. I övrigt har kommunstyrelsen inget att anmärka.

Arbetsgruppen förenar sig med den framlagda synpunkten.

Kommunalförbundet för Tusbynejdens vattenverk

Vattenverket anser, att vattenförbrukningsprognosen för Sibbo år 1995 är allt för stor.

Enligt de uppgifter som Tusbynejdens vattenverk sammanställt var sammanlagt 4 689 personer anslutna till allmänt vattenledningsnät i Sibbo kommun den 1.1.1988, anslutningsprocenten var m.a.o ca 33 % i stället för det uppgivna 42 %.

Enligt kommunalförbundsplanen för Tusbynejdens vattenverk kommer ledningsavsnittet Nickby - Söderkulla att byggas år 1992 och avsnittet Paipis - Nickby år 1995. Tidpunkten kan inte flyttas tidigare på grund av brist på ekonomiska resurser och tidtabellen har naturligtvis en avgörande betydelse för utvecklingen av vattenanskaffningen på glesbygden i Sibbo. I övrigt är tankarna om utvecklande av glesbygdens vattenanskaffning enligt vattenverkets uppfattning riktiga och Kf för Tusbynejdens vattenverk ger sin insats för dethär vid byggandet av ovannämnda ledningsavsnitt.

Vattenverket anser att förslaget att ansluta Arola och Jokelanseutu till nätet i Träskända träffat rätt.

Arbetsgruppen hänvisar till sitt bemötande av Sibbo kommuns utlåtande om felaktighet i prognosen för vattenförbrukningen. Abonmenttalet för år 1985 har tagits från en enkät om bostadsfastigheternas utrustningsnivå och invånarmängd som utfördes i samband med folkräkningen, emedan tätorts- och glesbygdsbefolkning har specificerats i enkäten. Uppgifterna om antalet abonnenter som tagits från enkäten avviker ställvis anmärkningsvärt från antalet i va-verksstatistiken.

Vanda stad

Stadsstyrelsen i Vanda konstaterar, att ifall vattenledning dras från Kervo till Myras och Virböle är det sannolikt att avloppsvattnet från dessa områden, på

grund av långa avstånd och därmed stora investeringar, inte leds till avlopps nätet i Kervo.

Sibbo och Vanda har förhandlat om anslutning av Myras-området till va-nätet i Vanda och man kommer sannolikt att ingå avtal om detta. Härvid kommer avloppsvattnet från Myras att ledas till avloppsnätet i Vanda, vilket skulle vara mycket önskvärt med tanke på Kervo ås sanering. Det är också sannolikt att man kan ingå ett liknande avtal för Virböle.

Med hänvisning till föregående borde plantexten som nämns i början av utlåtandet ändras på följande sätt: "Man har planerat att vattnet till Myras och Virböle kommer att ledas från Vanda. Vatten till dessa områden kunde också ledas från Kervo".

Till slut kan man konstatera, att gränsen mellan Vanda och Sibbo på den norra sidan av Myras och Virböle, har inritats fel på planens kartbilaga och bör korrigeras. Nissbacka stadsdel i Vanda sträcker sig till östra kanten av Gamla Borgåvägen.

Arbetsgruppen har beaktat ändringsförslagen i korrigeringsbilagan.

3.3 HÄLSOVÅRDSNÄMNDERNA

Kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Östra Nyland (Lappträsk, Liljendal, Lovisa, Pernå, Strömfors)

Grundvattnets järnhalt nedsätter hushållsvattnets användningsduglighet rätt allmänt inom kommunalförbundets område. Däremot har höga manganhalter inte påträffats.

En stor del av kommunalförbundets område är radonskadeverkningsområde. Uppmärksamhet bör fästas vid berggrundvatten. Stickprovsvisa strålningsmätningar av borrhunnsvatten har givit höga radonhalter vilka kan medföra men för hälsan.

Vid kommunalförbundets kustområden (gammal havsbotten) har påvisats höga salthalter i hushållsvatten, vilka har gjort vattnet odugligt för hushållsbruk.

Avvikande från de uppgifter som framförts i planen har det rätt allmänt i kommunalförbundets mellersta och östra delar påvisats fluorhalter som överskrider medicinalstyrelsens normvärden både i grundvatten i kommunala vattenverk och i vatten från enskilda brunnar. På dessa område bör man fästa speciell uppmärksamhet vid anskaffning av fluorfattigt vatten.

Mikrobiologiska undersökningar av enskilda brunnar visar att hög bakteriehalt i vattnet i de flesta fall beror på inverkan av ytvatten, mera sällan på tarmbakterienedsmutsning.

Mäntsälä kommuns hälsovårdsnämnd

Övergången till ordnad vattenanskaffning i glesbygdens bytätorter är befogad. Speciellt de dåliga vattnet i flere fastigheters brunnar i Kauklampi och Hyökännummi förordar ett gemensamt projekt.

I Sälinkä har man redan genomfört projekt med byvis ordnad va-försörjning. Anslutningen av Sääksjärvi, Hirvihaara och Kauklampi till vattenledningsnätet i kyrkbyn kan förordas, men vattenmängden kan utgöra ett problem. Kommunen har därför planerat att bl.a. göra konstgjort grundvatten av vattnet i Kilpijärvi genom att filtrera det genom Lukko grusås. I kommunens grunda och näringsrika träsk förekommer tidvis kraftig algblooming, som kan bli en begränsande faktor vid framställning av konstgjort grundvatten.

I kommunen har man ställvis uppmätt mycket höga radonhalter. Radon kan också förekomma i grundvatten och bör därför tas i beaktande då man undersöker möjligheterna att använda grundvatten.

Arbetsgruppen har beaktat olägenheterna med radon i de kompletterande rekommendationerna.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Orimattila

(Artsjö, Mörskom, Orimattila, Pukkila)

Nämnden har inget att anmärka mot översiktsplanen.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Borgånejden

(Askola, Borgnäs, Borgå stad, Borgå landskommun)

Övervakningssektionen betraktar de framlagda synpunkterna på utveckling av vattenanskaffningen på sitt område som motiverade. I vattenanskaffningsplanerna borde man i första hand sträva till att få följande tätt bebyggda områden inom kretsen för ordnad vattendistribution:

- Den tätare bebyggelsen i Särkijärvi och Stigsböle i Askola kommun.
- Området kring vägen mellan Alhopakka och Kalsola i Halkis samt området vid Mäkeläntie i Borgnäs kommun.

Arbetsgruppen konstaterar, att ovannämnda områden ingår i översiktsplanen, men man har inte tagit ställning till utbyggnadsordningen i detalj.

Sibbo kommuns hälsovårdsnämnd

Övervakningssektionen har vid flera tillfällen i samband med utlåtande angående byggnadsplan av Sibbo framfört viktigheten att tillgången på dricksvatten ombesörjes. Antingen så att vattendistributionsnätet bygges ut eller att avloppsvattnet kan hanteras så att befintlig tillgång till grundvatten ej äventyras.

Vattenanskaffningen på glesbyggsområden kan sannolikt en lång tid framöver ännu skötas med egna brunnar, under förutsättning att avloppsvattnet hanteras på vederbörligt sätt. Vad beträffar områden med tätare bosättning, t.ex. bytätorter, är behovet av vattenförsörjning från distributionsnät en realitet. Ovannämnda plan har, dock utan att nämna ordningsföljd vad akuta behovet av vattentillgång anbekommer, tagit med de mest aktuella områdena. Det åligger således de lokala planeringsmyndigheterna att utgående från behovet, göra upp tidtabell. Härvid kan denna plan utgöra en bas för vidare planering. Även kommer den inventering av vattentillgången, vattnets kvalitet och förstås brunnarnas skick, som för tillfället utföres i Sibbo kommun, att ge värdefullt material för fortsatt planering.

Av största vikt vore att kartlagda befintliga grundvattenförekomster kunde skyddas. Detta kan endast ske under förutsättning att omhändertagandet av avloppsvatten från bostadsfastigheter och industrier m.m. skötes korrekt.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Asikkala och Padasjoki

Övervakningssektionen har inget att anmärka mot översiktsplanen. Förutom vattensskaffningen borde man parallellt också planera principlösningar för dränering och avloppsvattenbehandling.

Arbetsgruppen har beaktat synpunkterna på avloppsvattenbehandling i de kompletterade rekommendationerna.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Heinola

(Heinola, Heinola landskommun)

Övervakningssektionen anser kommunernas samarbete vara synnerligen viktigt vid utvecklandet av vattenanskaffning, så att samarbetet också når stadens norra del i riktning mot Heinola kyrkby.

Heinola stad borde främja anläggandet av vattenanskaffning fastighetsvis och uppgöra ett åtgärdsprogram för att hindra nedsmutsningen av glesbygdens grundvatten.

Utarbetandet av utvecklingsplan för glesbygdens vattenförsörjning i Heinola landskommun är en aktuell och viktig uppgift. Vattenfrågorna i Lakeasuo och Lusi borde dock utredas med det snaraste.

Övervakningssektionen anser det vara viktigt att utse en va-konsulent för kommunerna. Uppgiften skulle vara lämplig för saneringsrådgivaren, som är stadens och kommunens gemensamma tjänsteman.

Arbetsgruppen har i sina egna rekommendationer beaktat utvecklandet av samverkan mellan staden och landskommunen. Arbetsgruppen anser det också vara viktigt att

få till stånd en utvecklingsplan för glesbygdens va-försörjning i Heinola landskommun. Behandling och avledning av avloppsvatten har arbetsgruppen tagit ställning till i de kompletterade rekommendationerna.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Östra Tavastland
(Sysmä, Gustav Adolfs)

Övervakningsavdelningen föreslår, att en så stor del som möjligt av fastigheterna på kommunalförbundets område borde anslutas till vattenledningsnät eller ordnad vattenanskaffning.

På grund av att det förekommer problem med vattenkvaliteten i Otamo, borde områdets anslutning till vattenledning påskyndas.

Arbetsgruppen konstaterar, att man i Sysmä kommuns utlåtande föreslår att Otamo ansluts till Kyrkobyns vattenledningsnät under år 1989. Arbetsgruppen konstaterar, att centraliserad vattenanskaffning borde ordnas på alla de områden där det är tekniskt-ekonomiskt motiverat.

Lahtis stads hälsovårdsnämnd

Övervakningssektionen har inget att anmärka mot översiktsplanen.

Nastola kommuns hälsovårdsnämnd

Enligt uppgifter som erhållits per telefon förenar sig nämnden med kommunens utlåtande.

Hälsovårdsnämnden vid kommunalförbundet för folkhälsoarbetet i Tiirismaa
(Hollola, Koski Hl, Kärkölä)

Övervakningssektionen meddelar, att grundvattenkvaliteten på området har varit god. I motsats till uppgifterna i planen har man i Hollola påträffat några överskridningar av medicinalstyrelsens gränser för fluoridhalt. Järn- och nitrathalterna har också ställvis varit för höga. Övervakningssektionen stöder förslaget att utvidga nätena i Okeroinen, Nostava och Herrala, anlägga centraliserad vattenanskaffning i Paimela, Kyrkoby och Pyhäniemi, samt undersöka detta i Sairakkala. Enligt de uppgifter som hälsovårdsmyndigheterna har till sitt förfogande är de avloppsvattenproblem som nämnts i översiktsplanen inte större än i det övriga delarna av Hollola. Byggande av förbindelseledningen är i stor utsträckning en ekonomisk fråga. Mest problem har det förekommit vid va-försörjningen på Rekola-området i Miekkiö och på Norolantie-området i Kukkila.

Före Paimela ansluts till Kukkila nätet borde man uppskatta huruvida nitrathalten (över 20 mg/l) vid ifrågavarande vattentäkt i fortsättningen hålls inom tillåtna gränser.

I Koski H1 och Kärkölä borde man göra de föreslagna utvidgningarna av näten och bygga förbindelseledningarna enligt ekonomiska resurser.

Arbetsgruppen har framlagt sina synpunkter på undersökningen av hushållsvattnets kvalitet i de kompletterade rekommendationerna.

3.4 REGIONPLANSFÖRBUNDEN

Östra Nylands regionplansförbund

Regionplansförbundet har inget att anmärka mot översiktsplanen. Regionplansförbundet vill dock poängtera kommunernas centrala roll då man löser vattenanskaffningsproblemen i glesbygden.

Arbetsgruppen har inget att anmärka mot utlåtandet.

Helsingfors regionplansförbund

Regionplansförbundet anser att utredningsplaneringen av glesbygdens vattenanskaffning är nödvändig. Översiktsplanen för vattenanskaffning i glesbygden i Östra Nyland och Päijät-Häme borde kompletteras med beaktande av följande synpunkter:

- i översiktsplanen för glesbygdens vattenanskaffning borde man också utreda möjligheterna att behandla och avleda avloppsvatten, när byggandet av tryckvattensystem ökar vattenförbrukningen och avloppsvattenmängden
- i översiktsplanen för vattenanskaffning borde man också framlägga vilka effekter den förbättrade vattenanskaffningen i glesbygden har på den regionala strukturen och bebyggelsen.

Arbetsgruppen konstaterar, att i en så här översiktlig plan blir avloppsvattenfrågorna av tvungna skäl för generella och dessa bör speciellt granskas i utvecklingsplanen för va-försörjning som utarbetas skilt för var och en kommun. Planen stöder bebyggelsestrukturen i enlighet med regionplansförbundens målsättningar.

Kymmenedalens regionplansförbund

Regionplansförbundet har inget att anmärka mot översiktsplanen.

Vid noggrannare planering av vattenanskaffningen bör man dock utreda olika alternativ, speciellt för Elimä och Pyttis. Även på övriga ställen kan det komma fram mindre samarbetsprojekt.

Arbetsgruppen har föreslagit, att en regional utredningsplan för va-försörjning utarbetas för dessa kommuner och Strömfors-området.

Kanta-Häme regionplansförbund

Enligt uppgifter som erhållits per telefon har regionplansförbundet inget att anmärka mot översiktsplanen.

3.5 LÄNSSTYRELSENA

Länsstyrelsen i Nylands län

Grundvattentagning har planerats och genomförts på vissa, ur naturskyddssynpunkt värdefulla källområden och lundar. Ifall man inte vid planeringen beaktar sådana områdens naturvärden kan dessa äventyras. Erfarenheten har dock visat, att grundvattentäkt har kunnat utföras utan att äventyra skyddsvärdena. Detta förutsätter dock en omsorgsfull planering. Därför borde man i översiktsplanen påminna om att man vid planeringen av vattentäkter bör utreda områdets naturförhållanden och vid behov förhandla om projektet med naturskyddsmyndigheterna.

Översiktsplanen borde också styra kommunernas markanvändningsplanering så, att den beaktar behovet att skydda grundvattnet. I översiktsplanen borde man ge direktiv om hurudana verksamheter som inte får styras till grundvattenområden, samt å andra sidan vilka bestämmelser det behövs vid planering av sådan verksamhet på grundvattenområden som kan medföra risk för grundvattnets förorening.

Arbetsgruppen har beaktat synpunkterna i de kompletterande rekommendationerna.

Länsstyrelsen i Tavastlands län

I de prognoser som ligger till grund för planeringen har man bl.a. antagit, att den specifika vattenförbrukningen i tätorter skulle öka med ca 20 % fram till år 1995. En så stor ökning förefaller osannolik, men det är svårt att ta ställning då man inte känner till grunderna.

De allmänna åtgärdsrekommendationerna i planen är i rätt riktning. De kommunvis gjorda förslagen är rätt så generella och där finns som sådant inget att anmärka om. Vid utarbetandet och genomförandet av deljerade planer bör man dock se till att man inte förstör eller märkbart skadar värdefulla landskapsobjekt, permanenta fornlämningar o.dyl.. Man bör därför i ett tillräckligt tidigt skede ta kontakt med miljövårdsnämnden, samt vid behov till länsstyrelsens miljövårdsbyrå.

Arbetsgruppen konstaterar, att man i översiktsplanens vattenförbrukningsprognos har antagit att den specifika vattenförbrukningen år 1985 var 250 l/inv./d. I prognoserna har man beräknat att den specifika förbrukningen i stadstätorter ökar till 300 l/inv./d fram till år 1995 och i övriga tätorter till 200 l/inv./d eller

250 l/inv./d, beroende på den nuvarande situationen. Därmed är ökningen av den specifika vattenförbrukningen inte 20 procent, utan betydligt mindre.

Arbetsgruppen har beaktat synpunkterna i de kompletterande rekommendationerna.

Länsstyrelsen i S:t Michels län

Av kommunerna i S:t Michels län ingår Gustav Adolfs, Heinola, Heinola lk och Sysmä i planen. För dessa kommuners vidkommande är va-försörjningssituationen av samma art som i det övriga länet och de hushåll som finns inom kretsen för vattenverk får rätt så gott vatten. I glesbygden är vattenkvaliteten mycket varierande i de hushåll som tar sitt vatten från egna brunnar.

På basen av hälsovårdsnämndernas övervakning kan man konstatera, att hushållsvattnets kvalitet delvis är sämre, för enskilda brunnars del i det område som här avses, än i hela länet.

I glesbygden försämras vattnets kvalitet vanligen av att ytvatten tränger ned i brunnarna och av att brunnsvattnet är järnhaltigt, samt rätt så ofta av förorenad jordgrund som inikerar nitrat och nitrit.

Mot bakgrunden av det här är den uppgjorda översiktsplanen viktig och nödvändig.

Befolkningen minskar i glesbygden och ökar motsvarande i tätorterna, och människorna kommer sålunda inom ordnad va-försörjning. Gott hushållsvatten, som denna översiktsplan strävar till, är en av nutidens viktigaste verksamhetsförutsättningar för de människor som blir kvar eller flyttar till glesbygden eller till växande tätorter.

Översiktsplanens områdesreserveringar för vattenledningsnät följer de reella tillväxtriktningarna inom den tätare bebyggelsen. Målsättningen har varit att basera glesbygdens vattenanskaffning på användningen av grundvatten. På dess kvalitet kan inverka bl.a. avfallsupplag, förorenad jordgrund, kemikalie- o.dyl lager. Belastningen av näringsämnen och bekämpningsmedel, dikning och annan humusbelastning från olika källor kan likaså inverka på ytvattnets kvalitet.

Ovannämnda riskfaktorer har inte tagits upp i plandelen som behandlar de olika kommunerna. Under det fortsatta arbetet torde det vara på sin plats att åtminstone göra en utredning om de största hoten.

De grundvattenproblem (järn, mangan) som tidigare har nämnts kräver tilläggsutredningar kommunvis för att gestalta problemet i sin helhet och försäkra sig om tyngdpunktsområden och prioritering.

I översiktsplanen tar man upp kommunernas samverkan vid vattenanskaffning och man konstaterar att det huvudsak-

liga syftet med samverkan är att utnyttja resurserna på ett ändamålsenligt sätt och öka säkerheten för tillgången till vatten. Samarbetet är speciellt viktigt i Heinola trakten där kommuncentrumen ligger nära varandra och det finns reella möjligheter till gemensam vattenanskaffning och distribution.

De åtgärdsförslag som framlagts i planen är enligt länsstyrelsen viktiga och bildar en god utgångspunkt för vidare utveckling av glesbygdens va-försörjning.

Arbetsgruppen har i sina rekommendationer föreslagit att utvecklingsplaner för va-försörjning utarbetas i Heinola landskommun, Gustav Adolfs och Sysmä. Bl.a. olika risker för vattenanskaffningen och en granskning av vattenproblemens lokalisering i olika delar av kommunen, samt eventuella synpunkter på tyngdpunktsområden och prioritering som är viktiga vid utbyggnad behandlas i dessa planer noggrannare än i översiktsplanen. Behovet av att utveckla vattenanskaffnings-samarbetet mellan Heinola stad och landskommun betonas i arbetsgruppens rekommendationer.

Länstyrelsen i Kymmene län

Länstyrelsen i Kymmene län konstaterar, att översiktsplanen inte direkt berör Kymmene län. Indirekt kan dock genomförandet av planen beröra Kymmene län, emedan bl.a. Strömfors och Pyttis har knappt om egna grundvattentillgångar. Därför borde man i Strömfors, vid anskaffning av vatten längre ifrån, överväga samarbete mellan Pyttis och Elimä i enlighet med planens förslag. På detta sätt kan man underlätta glesbygdens vattenanskaffning i Pyttis och eventuellt också i de södra delarna av Elimä.

Arbetsgruppen föreslår, att en regional utredningsplan för va-försörjning utarbetas för Elimä, Pyttis och Strömfors kommuner.

3.6 VATTEN- OCH MILJÖMYNDIGHETERNA

Vatten- och miljöstyrelsen

Vatten- och miljöstyrelsen anser att de målsättningar som ställts för planeringsområdets va-försörjning är riktiga. All året runt-bosättning borde före utgången av år 1995 ha tillgång till hälsosamt vatten som utan olägenheter kan tappas från ett sakenligt byggt trycksystem.

Vatten- och miljöstyrelsen anser vidare, att man med utbyggnad av gemensamma va-projekt vinner många fördelar jämfört med fastighetsvis gjorda lösningar. De viktigaste fördelarna är god tillgång till vatten och övervakad kvalitet. Det förfaringssätt som använts i planen vid definieringen av lämpliga samarbetsprojekt bör betraktas som motiverade och konsekventa. Planen erbjuder goda utgångspunkter för vidare utveckling av glesbygdens vatteanskaffning i kommunerna, bl.a. genom

att föra fram de objekt där samarbetet mellan kommunernas va-försörjning är ändamålsenligt.

Vatten- och miljöstyrelsen anser att det är viktigt, med tanke på vidare utveckling av planering och utbyggnad av glesbygdens vattenanskaffning, att kommunerna strävar till att så fort som möjligt utarbeta de utvecklingsplaner för va-försörjning som avses i översiktsplanen. Räntestödslån och understöd för va-försörjning kan ansökas för utarbetande av dessa planer. Kommunerna bör dessutom aktivt sträva till att med olika åtgärder, såsom planering, finansiering och utbyggnad främja glesbygdens vattenanskaffning. Åtgärderna skall riktas till utvecklingen av både fastighetsvis och gemensamt ordnad vattenanskaffning.

I detta sammanhang bör det konstateras, att man i framtiden kommer att fästa allt större uppmärksamhet vid att trygga vattenverkens driftsäkerhet under exceptionella förhållanden. Det här betyder ofta att nya vattentäkter och ledningslinjer måste byggas enbart för driftsäkerhetens skull. Genom att förena glesbygdens vattenanskaffningsbehov och strävandet att förbättra vattenkvaliteten med denna planering, kan man uppnå ur helhetssynpunkt det fördelaktigaste slutresultatet.

Vatten- och miljöstyrelsen poängterar vikten av erforderliga skyddsåtgärder för planeringsområdets grundvattenförekomster. Det här förutsätter bl.a. att planeringen av marktäkt och annan markanvändning samt utbyggnad görs så, att åtgärderna varken äventyrar grundvattnets mängd eller kvalitet. Grundvattentagning kan å andra sidan inverka på planeringsområdets skyddsområden, vilket bör beaktas vid planering och utbyggnad av vattenanskaffning.

Arbetsgruppen har beaktat synpunkterna i de kompletterande rekommendationerna.

Kymmene vatten- och miljödistrikt

Vatten- och miljödistriktet anser, att det ligger i Elimä och Strömfors kommuners intresse att ordna centraliserad vattenanskaffning i Svenskby, Kungsböle, Virböle och Vastila bycentran i Strömfors kommun, samt Raussila och Ratula glesbygdsområden i Elimä kommun. För att finna en genomförbar helhetslösning för Elimä, Strömfors och Pyttis krävs det dock samarbete mellan kommunerna och utarbetande av en sk. regional utredningsplan för att klarlägga olika alternativ.

Arbetsgruppen har föreslagit att en regional utredningsplan uppgörs för va-försörjning i dessa kommuner.

4 K O M P L E T T E R A N D E R E K O M M E N - D A T I O N E R

I översiktsplanen som utarbetades år 1988 för glesbyg- dens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme har man föreslagit allmänna åtgärdsförslag samt gett rekommendationer kommunvis om hur vattenanskaffningen i glesbygden borde utvecklas. På basen av de avgivna utlåtandena kan man anse att rekommendationerna i översiktsplanen är acceptabla. Rekommendationerna bör dock till vissa delar preciseras och kompletteras.

Utvecklandet av vattenförsörjningen i kommunerna

Kommunens skyldigheter vid utvecklande av va- försörjningen definieras i lagen om vatten- och avlop- psverk (928/77). Enligt lagen skall kommunen ombesörja att åtgärder vidtas av sanitära skäl eller då behovet hos en stor konsumentgrupp annars så kräver för ordnande av vattenanskaffning och dränering. Lagen förutsätter däremot inte att kommunen är den som handhar va-försörjningen, utan verksamheten kan hand- has, förutom av kommunen, av allmänt va-verk som ägs av kommunfullmäktige godkänt lämpligt samfund.

För att va-försörjningen skall kunna utvecklas på bästa möjliga sätt i kommunen krävs det helhetsinsyn om hur va-försörjningen i helhet skall utvecklas, eller en utvecklingsplan för va-försörjning.

Kommunerna är i framtiden tvungna att fästa mera uppmärksamhet vid vattenanskaffning under exceptionella förhållanden och för dessa tillfällen bygga förbindel- seledningar och reservtäckter. Vid planeringen av dessa är det viktigt att beakta förbättringen av glesbygdens vattenanskaffning, varvid man uppnår ur helhetssynpunkt det bästa slutresultatet.

Basmaterialen för utvecklingsplanen borde innehålla undersökta uppgifter om problemen vid vattenanskaffning i glesbygden. Speciellt i de kommuner där man vet att det förekommer olägenheter med radon eller för höga fluorhalter i grundvattnet borde dessa utredas med hjälp av undersökningar. Det är dessutom viktigt att undersöka nitrathalten i brunnsvatten, emedan grundvat- tnets nitrathalt har ökat anmärkningsvärt på odlade områden.

I utredningsplanen är det viktigt att också ge direktiv för behandlingen av glesbygdens avloppsvatten. Först bör man utreda grundvattenförekomster och följa de direktiv som givits av vatten- och miljömyndigheter. För det andra bör man utreda huruvida det är möjligt att behandla avloppsvattnet med markinfiltration utan att varken förstöra sin egen eller grannens brunn. Ifall WC-vatten inte kan infiltreras i marken är det ur vattenskyddssynpunkt oftast förnuftigare att bygga torrklosett än att samla avloppsvattnet i en sluten tank, vars täthet är svår att garantera. Det är des-

sutom viktigt att informera invånarna om snålspolande sanitetsutrustning.

Nyttig litteratur vid utarbetandet av utvecklingsplanen är publikationen "Planering och utbyggnad av glesbygdens vattenförsörjning", som nämnts i översiktsplanens kapitel 8 samt vatten- och miljöstyrelsens handbok "Små avloppsreningsverk med markbehandling" (Pienet jäteveden maapuhdistamot), som utkommer sommaren 1989.

Invånarna på glesbygden behöver också uppgifter om hurudan en bra brunnsplats är, hur brunnen skall byggas, hur man rengör brunnen och hur den skall den iståndsättas.

Ett utvecklingsprojekt för glesbygdens vattenanskaffning pågår för närvarande inom vatten- och miljöförvaltningen, Projektets viktigaste målsättningar är att utveckla tekniken vid undersökning av grundvatten som lämpar sig för tagning i mindre skala, utvecklingen av skyddsåtgärder för små vattenkällor, samt utvecklingen av vattenanskaffningens planeringsmetoder. I projektet har man bl.a. utvecklat metoder för lokalisering av bergborrbrunnar, brunnsbyggnadsteknik och vattenbehandlingsteknik i mindre skala, samt var rådgivning i målkommunerna. Man har för avsikt att publicera resultaten från projektet år 1990.

Vatten- och miljöstyrelsen har gett direktiv till vatten- och miljödistrikten om inventering och klassificering av grundvattenförekomster (vatten- och miljöstyrelsens duplikat Nr 95). Målsättningen är att kartlägga alla sand- och grusförekomster före år 1993. Samtidigt utreds hotet för vart och ett område och man strävar i samarbete med kommunerna till att bevara de områden som är lämpliga för vattentäkt så rena och med så god tillrinning som möjligt. Grundvattenskyddet har behandlas bl.a. i Kaupunkiliittos publikation B93 "Grundvattenskydd" 1982 (Pohjaveden suojele), Vesiyhdistys r.y:s publikation "Grundvattenundersökningar" 1984 (Pohjavesitutkimukset) och Maatalouskeskusten liittos publikation "Gårdens vattenanskaffning" 1984 (Maatilan vedenhankinta).

Naturskyddsaspekterna bör också utredas då man undersöker vattentäktens platsen.

Samarbetet mellan kommunerna

Man föreslår att en regional utredningsplan som också täcker glesbygden utarbetas för Strömfors, Pyttis och Elimä kommuner.

Finansiering

Statens finansiella stöd för va-försörjning riktas huvudsakligen till andra områden i landet än södra Finland, emedan understödets storlek beror bl.a. på kommunens bärkraftsklass och sysselsättningsläget.

Jord- och skogsbruksministeriet har gjort en framställning till ändring av lagen om understöd för samhällets vattenförsörjningsåtgärder, så att också enskilda fastigheter kunde få understöd. I framställningen föreslås, att åretrunt-bosättning skall beviljas understöd upptill 50 % av förbättrings- eller byggnadskostnaderna.

Kostnaderna för brunn, vattenledning, avloppsledning, slamavskiljarbrunnar och infiltrationsbrunnar eller byggande av annan markbehandling räknas till dessa kostnader. Också byggande av torrklosett och behandlingen av avfallet från den skulle enligt framställningen falla inom ramen för undersödet. Framställningen poängterar också vikten av va-försörjningsfaktorer då understödet fastslås. Lagändringen träder ikraft från och med början av 1990, ifall förslaget godkänns av riksdagen. Lagändringen som sådan förbättrar inte ännu situationen, utan det krävs ett kännbart tillägg på ifråga varande moment i statsbudgeten för år 1990.

KORRIGERINGSBILAGA TILL SAMMANDRAGET OCH KARTAN

Sidan 40 andra stycket, tredje satsen
skall lyda: "Vid vattenanskaffningen i **Jaakkola** och **Hyövinkylä** bör man i framtiden undersöka möjligheterna till att stöda sig på lokala grundvattentillgångar eller ansluta områdena till näten i Hallila och centrum."

Sidan 48 tredje stycket
skall lyda: "Utredningsplan för vattenanskaffning har utarbetats i kommunen. Planen borde vidare utvecklas så, att den beaktar de rekommendationer som här ges samt allmänna åtgärdsförslag som framlagts i punkt 8."

Sidan 52 tredje stycket
skall lyda: **Lillaborfors** (1) är ett växande område, men svårigheterna med avledandet av avloppsvatten försvårar planläggningen.

Sidan 53 punkt 10.13 **Sibbo**, första stycket, sista satsen
skall lyda: "Planområdet i **Söderkulla** får vatten från en vattentäkt som ägs av Kommunalförbundet för Tusbynejdens vattenverk."

Sidan 54 sjätte stycket
skall lyda: "Vattnet till **Myras** (7) och **Virby** (8) kommer enligt planen att ledas från **Vanda**. Vatten till dessa områden kan också ledas från **Kervo**."

Sidan 66 femte stycket, sista satsen
skall lyda: "I framtiden kan nätet i kyrkobynd utvidgas i stamvägens riktning ända till Käikälä."

Sidan 68 punkt 10.22 **Lahtis**, första stycket
skall lyda: "I staden finns 1 900 invånare utanför vattenledningsnätet. Enligt planer kommer vattenledningsnätet att utvidgas och täcker år 1995 tätbebyggelseområden så, att 900 invånare blir utanför nätet".

Sidan 69 femte stycket
skall lyda: "Vattnet till de 900 invånare som blir utanför stadens nät tas från egna brunnar eller genom att bilda små vattenverk för några hushåll".

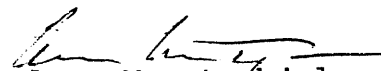

Helsingfors den 31 maj 1989

Arbetsgrupp som leder översiktsplaneringen av glesbyg-
dens vattenanskaffning i Östra Nyland och Päijät-Häme

Esko Tamminen

Klaus Munsterhjelm

Pekka Hallikainen

Erkki Rope

Esko Vaskinen

Hannu Vikman

Marketta Virta

